

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610179 Averåfjäll

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland
651 86 Karlstad
010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Lännsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610179 Averåfjäll

Kommun: Torsby

Områdets totala areal: 109,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-12-27

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Privat och statligt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

7160 - Källor och källkärr

7310 - Aapamyrar

8220 - Silikatbranter

9010 - Taiga

1361 - Lodjur, *Lynx lynx*

1981 - Nordisk klipptuss, *Cynodontium suecicum*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Averåfjäll är de prioriterade bevarandevärdena skogen med naturskogskaraktär, bergbranterna med förekomst av mossan nordisk klipptuss samt de orörda öppna eller trädbevuxna myrmarkerna.

Motivering: Området är ett för regionen representativt skogsbevuxet bergsområde där

huvuddelen av bestånden har lång trädkontinuitet och med flera insprängda orörda myrmarker. Hydrologin i området är i stort opåverkad av dikning eller andra åtgärder, vilket bidrar till områdets sammantaget mycket höga naturvärden.

Prioriterade åtgärder: Området är skyddat som naturreservat. Skötselriktningen för områdets prioriterade naturtyper är fri utveckling.

Beskrivning av området

Natura 2000-området är beläget på Averåfjället cirka 600 m.ö.h. Den högsta delen, Averåknarten, ligger på 644 meters höjd med en brant och delvis kal sluttning mot öster. I västra delen ligger Långmyren med avrinning åt både norr och söder. I det långsträckta kärrstråket förekommer flera gölar samt flarkstrukturer. Den södra delen av myren är ett soligent mellanrikkärr. Skogsbestånden i området är till stor del av naturskogskaraktär och varierar från rena tall- och granbestånd till barrblandskog.

Områdets centrala delar hyser ett orört tallbestånd med en trädålder mellan 250-300 år. I ett underbestånd finns gran på uppemot 200 års ålder. Granarna är anmärkningsvärt grupperade kring överståndare av tall. Angränsande granbestånd har en trädålder kring 200 år och en förhållandevis rik kärlväxtflora. I dessa centrala delar av området, som kan betecknas som urskog, förekommer rikligt med lågor och hålträd.

I övrigt är trädvegetationen till stor del mager och luckig samt påverkad av tidigare dimensionsavverkningar och plockhuggningar. Över hela området förekommer dock i varierande omfattning träd med 150-200 års ålder. En stor del av de grövre träden bär stämplingsmärken som förmodligen härstammar från mitten av 1900-talet. Den skogliga kontinuiteten bedöms som god. Brandljud i stubbar vittnar om att delar av området har berörts av skogsbrand.

Cirka 30 % av området är myrmark, delvis trädbevuxen. På torrakor vid myrarna har den rödlistade varglaven påträffats. Averåfjället hyser troligen Värmlands största bestånd av arten. Varglaven kräver kontinuitet av torrakor och högstubbar av tall i öppna miljöer. Detta är en bristvara i dagens landskap men förekommer vid myrarna på Averåfjället. Det äldsta åldersbestämda trädet i området är en senvuxen myrtall med en ansevärd ålder på över 350 år. Övergången mellan myr och fastmark är ofta otydlig.

Inventeringar av områdets flora och fauna visar en stor förekomst av arter med en nordlig huvudutbredning. Detta gäller såväl fåglar som kärlväxter, mossor, lavar och svampar. Även flarkstrukturen i Långmyren är en nordligt präglad företeelse.

Trakten omkring Natura 2000-området karakteriseras av brukade skogar med omfattande avverkningar. Angränsande marker bär unga kulturskogar av olika slag, inklusive contorta-tall. Mindre delar av contortabestånden förekommer i Natura 2000-områdets yttre delar.

Vad kan påverka negativt

Skogsbruk, markavvattnande åtgärder och annan exploatering är vanligtvis de största hoten mot de utpekade naturtyperna och arterna i Natura 2000-området Averåfjäll. Föreskrifter och skötselplan i gällande beslut för Averåfjälls naturreservat bedöms dock på ett fullgott sätt eliminera traditionell hotbild mot de naturtyper och de arter som finns utpekade inom området. Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan indirekt utgöra hot. Detta kräver god tillämpning av generell naturvårdshänsyn även utanför Natura 2000-områdets gränser. Contorta-tall förekommer inom området och utgör ett hot mot inhemska trädslag. Kvävedfall och sur nederbörd kan även på sikt utgöra indirekta hot, främst gäller det känsliga lavar och mossor.

Se även beskrivning av negativ påverkan för utpekade naturtyper/arter.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap. 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- För markavvattning råder tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken.
- Tillstånd till torvtäkt krävs enligt 9 kap. miljöbalken.
- Tillstånd till bergtäkt krävs enligt 9 kap. miljöbalken
- Beslutade föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Averåfjäll. Hela Natura 2000-området omfattas av skydd som naturreservat.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder för utpekade naturtyper/arter.

Skydd/skötsel:

Natura 2000-området Averåfjäll omfattas av skydd genom beslut av naturreservat med dess föreskrifter och skötselplan från 2001. Förvaltningsinriktningen i dessa är att bevara och utveckla den naturliga skogsvegetationens-/våtmarkernas strukturer och biologiska mångfald genom fri utveckling.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

Det bör utredas i vilken omfattning contorta-tall förekommer inom området och en plan behöver tas fram för sanering av dessa bestånd.

Bevarandetillstånd

Se beskrivning av bevarandetillstånd för utpekade naturtyper och arter.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

7160 - Källor och källkärr

Areal: 0,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen källor och källkärr förekommer på två platser i Natura 2000-området Averåfjäll. Dessa är belägna i den södra centrala delen. Den ena källan finns i den södra delen av den östra aapamyren och är mycket liten medan den som ligger i skogen ett stycke åt sydost är lite större.

Naturtypen definieras som källor och fattiga till intermediära källkärr som påverkas av ständigt strömmande mineralrikt grundvatten. Små källbäckar kan förekomma. Dessa miljöer karakteriseras av jämn och låg vattentemperatur. Naturtypen förekommer framför allt i den boreala regionen.

Den källpåverkade vegetationen är särpräglad som varierar med bl.a. mineralsammansättning och förekommer ofta fläckvis vid källan och bäckarna. Torvdjupet kan understiga 30 cm. Morfologiska strukturer i torven är sällsynta och utgörs i så fall av mindre sträng- och flarkbildningar samt källkupoler. Källmiljöerna kan vara helt öppna eller helt trädäckta. Källmiljöerna har förutom en speciell flora även en speciell fauna. Vartefter påverkan av källflödet avtar övergår vegetationen successivt i annan myr- eller sumpskogsväxtvegetation.

Källans och kärrets hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av dessa miljöer.

För att den ingående naturtypen källor och källkärr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och en opåverkad hydrokemi.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Kontinuerlig tillgång på framspringande källvatten med hög mineralhalt.
- Undvikande av skogsbruk vid dessa, oftast små, miljöer eller att utförande av skogsbruk görs med stort hänsynstagande.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av källor och källkärr (7160) ska vara minst 0,1 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Det ska finnas ett ständigt tillflöde framspringande grundvatten under hela året. Omgivande myrmark samt skog ska lämnas orörd för att bibehållas eller utvecklas mot naturskogskaraktär. Hydrokemin ska vara utan betydande antropogen påverkan. Typiska arter av kärllväxter och mossor ska förekomma.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Skogsbruk; avverkning, körning etc. påverkar hydrologi, lokalklimat och markstruktur.

Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen till källorna eller källkärren.

- Våtdeposition av kväveföreningar kan påverka vegetationens sammansättning och öka igenväxningstakten.
- Brytning av torv.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.
- Spridning av kalk, aska eller gödande ämnen kan ge vegetationsförändringar i naturtypen. Även spridning i intilliggande områden av sådana ämnen kan genom luftburen deposition eller tillrinning medföra negativa konsekvenser för naturtypen.
- Dikning och andra typer av markavvattnande åtgärder samt dämning påverkar hydrologin och hydrokemin med effekter såsom uttorkning och därmed ökad torvoxidation samt konsekvenser på igenväxningshastighet, erosion, vegetationssammansättning och torvbildning.
- Ett alltför intensivt bete med tillhörande tramp kan skada källornas och källkärrens vegetation.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Båda källorna är belägna inom områden med andra naturtyper (aapamyrs respektive taiga) vilka inventerades i fält 2007 och som har klassats utgöra fullgoda Natura-naturtyper. Med utgångspunkt från detta bör även källorna vara intakta, d.v.s. utan negativ hydrologisk och hydrokemisk negativ påverkan. Förekomst av typiska arter är inte känd. Bevarandetillståndet bedöms som oklart men troligen gynnsamt.

7310 - Aapamyrar

Areal: 28,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer i tre-fyra nord-sydliga stråk som löper genom Natura 2000-området Averåfjäll och utgör bl.a. de södra delarna av Långmyren. I Långmyren förekommer ett fåtal gölar samt flarkstrukturer. Inom aapamyrskomplexet i Natura 2000-området ingår även tre andra naturtyper som undertyper. Dessa är myrsjöar (3160), öppna mossar och kärr (7140) samt skogsbevuxen myr (91D0) och är ytmässigt begränsade.

Aapamyrar är myrkomplex som är mosaiker av hydrologiskt sammanhängande myrmark. Aapamyr förekommer i alpin och boreal biogeografisk region. Aapamyrren är nordlig och bäst utbildad ovan Limes Norrlandicus (Norrlandsgränsen). De sydligaste aapamyrarna förekommer i södra Värmland och Västmanland. Normalt är aapamyrar över 20 hektar och omfattar vidsträckt öppna myrpartier. Aapamyrren domineras ofta av kärr eller blandmyr i de centrala delarna. Strängflarkkärr och olika typer av blandmyrar klassas alltid som aapamyr. Andra myrtyper som därutöver kan ingå i ett aapamyrkomplex är t.ex. mossar av nordlig typ, plana (topogena) och sluttande (soligena) kärr, som kan vara fattiga till rika, källor och källkärr, palsmyrar, mader (sumpkärr) och sumpskog på torvmark. Ingående naturtyper klassas som undertyper. Kärren kan vara fattiga till rika samt oligotrofa till mesotrofa. Vissa ingående typer kan ha ett torvdjup som är grundare än 30 cm. Samtliga myrtyper kan vara öppna eller helt trädklädda. Undertypernas trädäckning följer respektive naturtyp. Inom aapamyrren kan tuvor, höljor, dystrofa småvatten, dråg, bäckar och mader förekomma. Morfologiska strukturer i torven i form av tuvor, höljor, strängar, gölar, flarkar och enstaka palsar kan förekomma inom några av de ingående myrtyperna. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren.

För att den ingående naturtypen aapamyrar ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och en opåverkad hydrokemi.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av aapamyrar (7310) ska vara minst 28,1 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Det ska finnas ett ständigt tillflöde av framspringande grundvatten under hela året i källmiljöer. Hydrokemin ska vara utan betydande antropogen påverkan. Strukturer i form av flarkar och öppna vattenytor ska finnas i området i enstaka utsträckning. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma i naturligt öppna myrområden. För trädbevuxen myrmark ska småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Här ska även naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet påverka dynamik och struktur. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska

minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång skoglig-/våtmarkskontinuitet inom följande grupper: kärlväxter (tämligen allmän förekomst), mossor (tämligen allmän förekomst) och lavar (enstaka förekomst).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Skogsbruk i närområdet; avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen till myren.
- Våtdeposition av kväveföreningar med effekten att vitmossor minskar och ersätts av gräs, buskar och träd varvid vegetationens sammansättning förändras.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.
- Brytning av torv.
- Spridning av kalk, aska eller gödande ämnen kan ge vegetationsförändringar i myren. Även spridning i intilliggande områden av sådana ämnen kan genom luftburen deposition eller tillrinning medföra negativa konsekvenser för naturtypen.
- Dikning och andra typer av markavvattnande åtgärder samt dämning påverkar hydrologin och hydrokemin med effekter såsom uttorkning och därmed ökad torvoxidation samt konsekvenser på igenväxningshastighet, erosion, vegetationssammansättning och torvbildning.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Samtliga delytor med naturtypen aapamyrsinventerades i fält 2007 och har klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

8220 - Silikatbranter

Areal: 0,21 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen silikatbranter förekommer i Natura 2000-området Averåfjäll på Averåknartens östliga brant, belägen i nordöstra delen av området.

Naturtypen utgörs av silikatrika klippor, med vegetation på stenhällar och i sprickor. Naturtypen är spridd i Sverige och omfattar alla sluttningar eller lutande klippytor (minst 30 grader) med silikatrika bergarter, förutom klippor som påverkas av havet. Berggrunden utgörs av svårvittrade och näringsfattiga graniter, gnejser och mesotrofa bergarter som t.ex. kalkfattiga skiffrar. Oftast är branten högre än fem meter och består huvudsakligen av fast berggrund till skillnad från rasmarker. Vegetationen utgörs av kärlväxter i sprickor samt av lavar och mossor på de branta klippväggarna och under överhäng. Naturtypen är i regel tämligen artfattig när det gäller kärlväxter. På klippställarna förekommer däremot rikligt med lavar och i sprickorna växer sparsamt med ormbunkar, enstaka gräs och mossor. I habitatet ingår också mindre klippphyllor med vegetation jämte de arter som växer i klippsprickor och under överhäng. Träd förekommer normalt inte, men i mindre branter ska krontäckningen alltid vara mindre än 30 %. Växtsamhällena varierar starkt med exponeringsgrad och fuktighetsförhållanden. Förekomsten av sprickbildningar, översilade ytor och klippphyllor med tunt jordtäckte är viktiga faktorer för vegetationen. Branterna är ofta boplats för rovfåglar.

För att den ingående naturtypen silikatbranter ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intilliggande skog vid brantens fot som ger beskuggning och därmed begränsar avdunstningen.
- Skog på brantens topp leder till ett jämnare flöde av vatten nedför branten.
- Substratet är naturligt och därmed lämpligt för etablering av växter och upprätthållandet av vegetationen.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av silikatbranter (8220) ska vara minst 0,21 hektar. Silikatbranternas substrat ska vara orört och bara påverkas av naturliga processer. Hydrologin ska vara opåverkad. Det ska finnas typiska arter bland kärlväxter och lavar.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Bergtäkt förstör strukturer, funktioner och leder till förändringar i artsammansättning.
- Intensivt friluftsliv, särskilt bergsklättring, med slitage och störning som följd.
- Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation och vegetationssammansättning, bland annat genom en utbredning av buskvegetation.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Naturtypen lämnas för fri utveckling.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Området med naturtypen silikatbranter har inventerats i fält och har klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

9010 - Taiga

Areal: 68,17 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen taiga förekommer i Natura 2000-området Averåfjäll på över hälften av områdets yta i ett relativt sammanhängande område som skiljs till viss del av några våtmarkstråk i nord-sydlig riktning. Skogens ålder, struktur och artsammansättning pekar på att naturliga processer formar skogen, även om det finns spår från tidigare skogsbruk i de perifera skogsbestånden. Beståndssammansättningen är varierande från rena tall- och granbestånd till barrblandskogsbestånd. I områdets centrala delar finns taiga i form av ett orört tallbestånd med en trädålder mellan 250-300 år. I ett underbestånd finns gran med en ålder på nära 200 år. Förekomsten av lågor och hålträd är generellt sett god, speciellt i den centrala delen.

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

För att den ingående naturtypen taiga ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återintroduktion av naturliga störningar, såsom brand, som viktiga processer.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och återintroduktion av extensiv hävd i vissa fall.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 68,17 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp, stormfällning, översvämning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet inom följande grupper: lavar (tämligen allmän

förekomst) och svampar (enstaka förekomst).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Exploatering av området i olika former.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Nedfall av kemiska ämnen. T.ex. svavel-, metall- och kväveföreningar. Sistnämnda med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Brist på dynamik. Brist på vissa stadier i skogens utveckling kan få till följd att de ingående arternas habitat försvinner. Exempel på viktiga dynamiska krafter är brand, översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp.
- Systempåverkande arter, t.ex. betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen och invasiva främmande arter som har potential att skada den naturliga florans och faunan.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

De flesta delytor (bestånd) och huvuddelen av den totala ytan med naturtypen taiga i Natura 2000-området inventerades i fält 2007 och har med något enstaka undantag klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. De få bestånd som har klassats som icke fullgoda och som således inte har de strukturkvaliteter som behövs för att nå upp till naturskogskaraktär utgör tillsammans en låg andel av den totala ytan med taiga i området. Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt för naturtypen med reservation för att det finns vissa brister i mindre delar av Natura 2000-området.

1361 - Lodjur, Lynx lynx

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Lodjur förekommer inom ett större landskapsavsnitt i vilket Natura 2000-området Averåfjäll ingår.

Lodjuret förekommer i stor utsträckning i kuperade och från människan ostörda, viltrika marker där det finner skydd. Hemområdet kan innefatta såväl skog som mer eller mindre öppna marker. Lodjurets hemområde för honor är 3-5 kvadratmil och för hanar 6-10 kvadratmil. Parningstiden infaller i början av mars och dräktighetstiden är cirka 65 dygn. Ungarna, 1-4 per kull, föds i en bergsbrant eller på en annan skyddad plats. Ungarna följer modern upp till tio månader och diar ännu i december. Separeringen från modern sker normalt vid efterföljande parningstid i mars. Födan utgörs av allt från gnagare till större djur som rådjur och ren.

Lodjursstammen beräknades år 2012 uppgå till mellan 1200-1350 individer. Stammen har minskat i delar av renskötselområdet, men också i delar av södra Norrland och Bergslagen. En spridning av lodjursstammen längre söderut till södra Svealands och Götalands skogsbygder har gått mycket långsamt. Föryngringar av lodjur har konstaterats under de senaste åren i samtliga svenska landskap.

Lon är rödlistad inom kategorin Sårbar (VU).

För att den ingående arten lodjur ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till ostörda, stora och mer eller mindre öppna skogsområden med gott om bytesdjur.

Bevarandemål

Arten lodjur ska förekomma regelbundet inom området. Det ska finnas tillgång till lämpliga platser för födosök/reproduktion i en naturskogsartad miljö med närhet till orörda öppna områden.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Illegal jakt.
- Alltför hårt legalt jakttryck.
- Rävskabb och trafik.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Den ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 4 och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1.
- Vilt levande exemplar av arten är fredade enligt 2 och 4 stycket 4 § artskyddsförordningen (2007:845), vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt störa arten eller avsiktligt förstöra eller skada bo- och viloplatser.
- Enligt 3 § jaktlagen (1987:259) får arten inte fångas eller dödas om det inte uttryckligen är tillåtet vid jakt enligt andra delar av jaktlagstiftningen. När viltet är fredat gäller det även dess bon.

- Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23 § artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö för lodjur bedöms finnas i området. I vilken mån arten förekommer och eventuellt reproducerar sig i Natura 2000-området och dess närområde är inte känt. Bevarandetillståndet bedöms således som oklart.

1981 - Nordisk klipptuss, *Cynodontium suecicum*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Natura 2000-området Averåfjäll noterades arten för första gången 2001 i silikatbranterna i södra delen av Averåknartens östsida. År 2007 noterades på denna lokal tre delförekomster av arten med en sammanlagd växyta på 65 kvadratdecimeter.

Nordisk klipptuss förekommer i framförallt Norrland. Arten växer i skogsklädda bergbranter och föredrar lodräta bergväggar i skyddat läge för sol- och vindexponering. Den kan även förekomma i mer öppna branter men då i klyftor, sprickor och partier påverkade av översilning. Arten växer främst på silikatbergarter. Den föredrar halvskugga, oftast trädskugga. Nordisk klipptuss sprider sig med hjälp av sporer. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest en meter vegetativt och fem kilometer med sporer under en 10-årsperiod.

För att den ingående arten nordisk klipptuss ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Förekomst av bergbranter, helst med lodräta bergväggar.
- Skyddande ridå av skuggande och vindskyddande träd framför växtplatsen.
- God luftkvalitet

Bevarandemål

Nordisk klipptuss (1981) ska finnas i området i för arten lämplig livsmiljö. Artens populationsutveckling ska vara stabil och inte visa på bestående nedgång. Livsmiljön bestående av branter i områdets skogsmiljöer ska förekomma i sådan omfattning att arten kan fortleva långsiktigt i området.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Avverkning av träd i bergbranter vilket gör att växtplatsen exponeras för sol och vind.
- Luftföroreningar.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilaga 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av exemplar.
- Enligt 13 § artskyddsförordningen kan vilt levande exemplar av arten samlas in under förutsättning att det behövs för att rapportera arten och under att vissa villkor uppfylls.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Regelbunden inventering av förekomsten av nordisk klipptuss behöver utföras för att följa dess populationsutveckling i området. Förslagsvis vart 10 år.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetilstånd

Lämplig livsmiljö för arten finns i området och förekomsten av arten bedöms som god. Här finns både skogsklädda bergsbranter skyddade mot exponering och mer öppna branter med

klyftor, sprickor samt partier med översilning. Habitatkravet silikatbergarter uppfylls även. Mot bakgrund av detta bedöms bevarandetillståndet som gynnsamt för arten.

Utvecklingsmark

I områdets sydvästra del finns ett litet bestånd med yngre barrblandskog som har klassats som utvecklingsmark med målnaturtyp taiga (9010). Arealen på denna skogsmark är 1,2 hektar.

Dokumentation

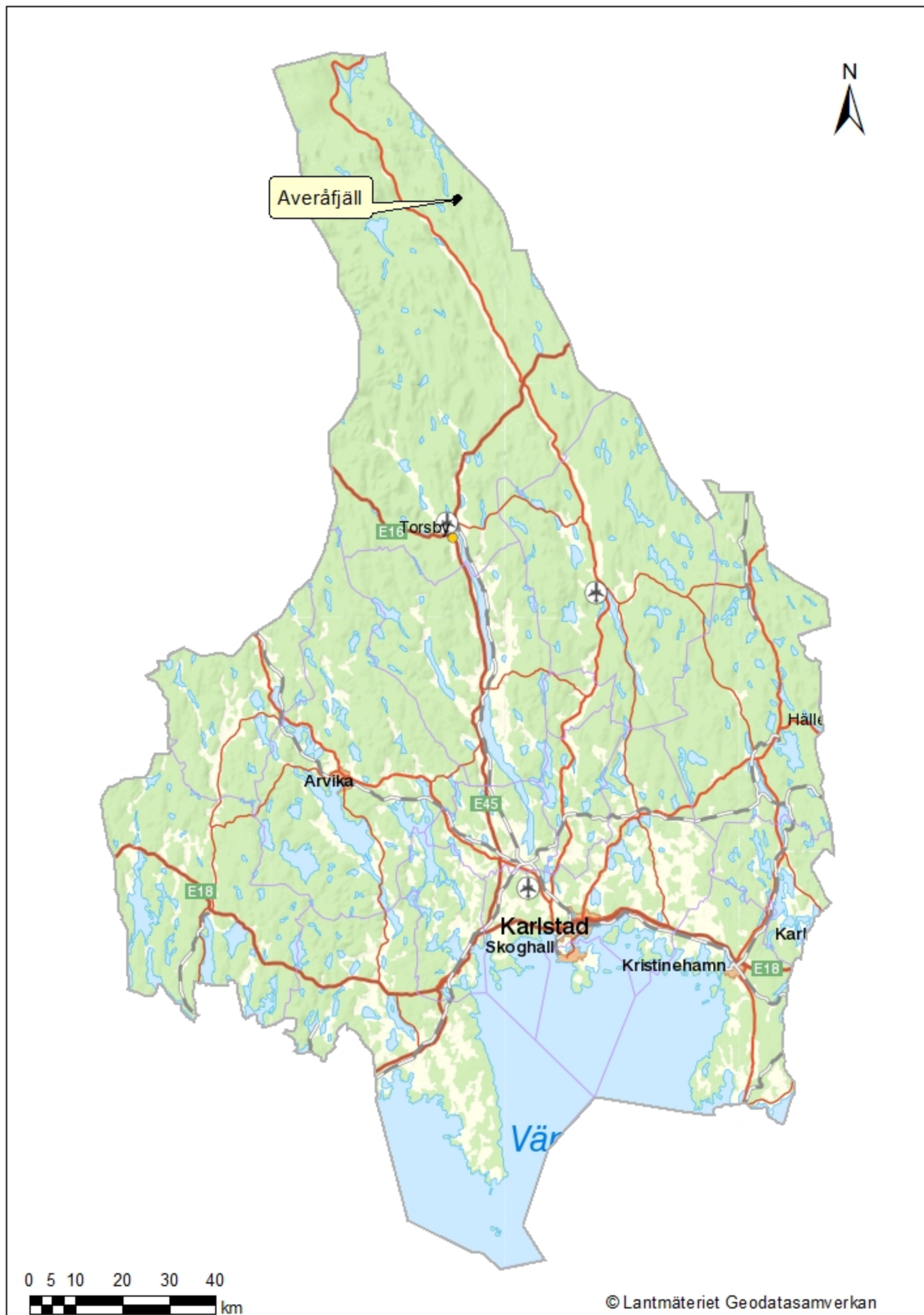
Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- Andersson, L., Olsson, O. & Owe-Larsson, B. 1984. Averåfjället. Inventering av ett naturskogsområde i norra Värmland 1984. Länsstyrelsen i Värmlands län. Rapport 1984:3.
- ArtDatabanken SLU. Artfakta. (<http://artfakta.artdatabanken.se>)
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2016-09. (<http://www.artportalen.se>)
- Ehrenroth, B. & Schützer, J. 1996. Värmländsk natur - en reseguide. 3:e upplagan. Trio Tryck AB, Örebro.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2001. Beslut om bildande av naturreservatet Averåfjäll. Beslut 2001-05-02.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan Natura 2000. Averåfjäll. Fastställd 2006-03-15.
- Lönnell, N. 2001. Inventering av nordisk klipptuss i Värmland. (opublicerad)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1981, Nordisk klipptuss. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1361, Lodjur. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 7160, Källor och källkärr. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 8220, Silikatbranter. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 7310, Aapamyrrar. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9010, Taiga. (<http://www.naturvardsverket.se>)

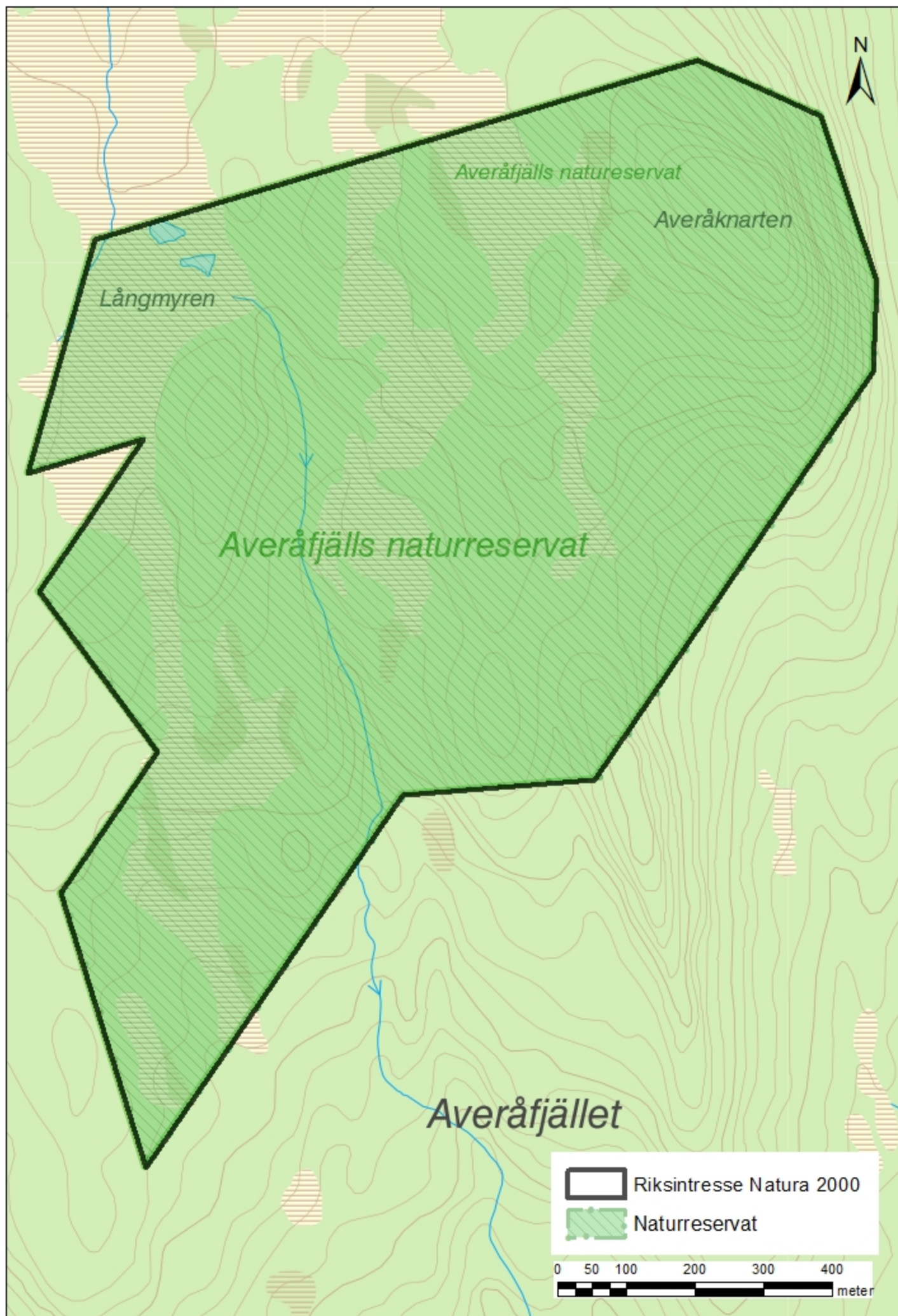
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

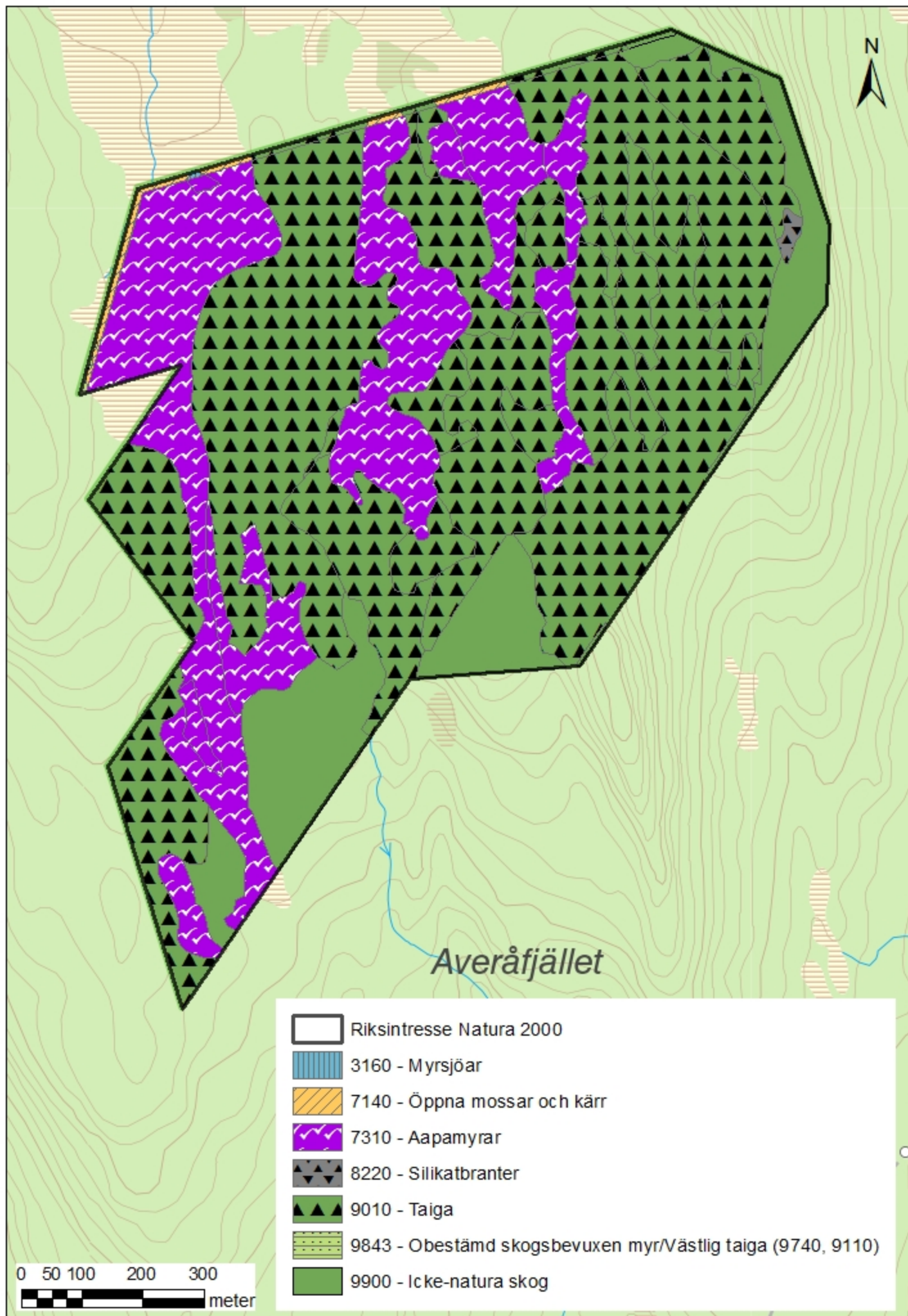
Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Averårfjäll

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Averårfjäll

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland